

8 tips om meteen aan de slag te gaan

Communiceer met naasten

- 1 Vraag ook: 'Hoe gaat het met u?'
En: 'Kan ik nog iets voor u betekenen?'
- 2 Geef goede informatie over de ziekte en de behandeling, en betrek hen bij het nemen van belangrijke beslissingen.
- 3 Toon begrip voor de emoties die zij ervaren rond de ziekte en het (aanstaande) overlijden van de patiënt.
- 4 Stimuleer hen om aandacht te vragen voor wat zij zelf nodig hebben.
- 5 Vraag wie er belangrijk zijn voor de patiënt.
Check: staat dit in het zorgdossier?

Werk samen

- 6 Stem onderling af wie welke voorzorg- en nazorgtaken op zich neemt.
Denk niet: mijn collega doet dat wel.
- 7 Verwijs naasten door voor aanvullende (professionele) ondersteuning, als zij daar behoefte aan hebben.

Zorg goed voor jezelf

- 8 Vraag hulp aan collega's als je je niet bekwaam voelt om met emoties van naasten om te gaan.

Hebben de naasten al de folder 'Zorgen voor een ander begint bij zorgen voor mijzelf' ontvangen? Vraag hiernaar bij het Palliatief Adviesteam of de aandachtsvelder Palliatieve Zorg op jouw afdeling.

Naar wie kun je doorverwijzen? Vraag de lijst met verwijsmogelijkheden op bij het Palliatief Adviesteam of de aandachtsvelder Palliatieve Zorg op jouw afdeling.

Meer tips? Lees dan de achtergrondinformatie bij deze handreiking.

Oog voor naasten!

Een praktische handreiking voor zorgprofessionals om aandacht te hebben voor naasten voor en na overlijden van patiënten met een levensverkortende ziekte of kwetsbaarheid

Natuurlijk!

Vanzelfsprekend.

Waarom oog voor naasten?

- **Patiënt en naasten horen bij elkaar.**
- Aandacht voor naasten **helpt hen** om met het **verlies** van een geliefd persoon om te gaan.
- Het helpt **patiënten** als er ook **goed voor hun naasten wordt gezorgd.**

Palliatieve zorg Meer lezen over Palliatieve zorg? Check dan de achtergrondinformatie bij de handreiking (www.propallia.nl) of informeer bij het Palliatief Adviesteam/Aandachtsvelder Palliatieve Zorg).

En waarom zou jij het doen?

Voor het overlijden:

- Je kunt **ook de naasten helpen.**
- Je kunt **belangrijke informatie krijgen** over jouw patiënt.
- Je krijgt een **belangrijke steun** erbij in de zorg voor je patiënt.

Na het overlijden:

- Je kunt het **zorgtraject** beter **afsluiten.**
- Je krijgt **feedback op de zorg** die je hebt geleverd.
Hiermee kun je de **kwaliteit van zorg verbeteren.**

Wat moet je zeker doen om naasten goede verzorging te geven?

1 **Vraag regelmatig 'Hoe gaat het met u?' en 'Wat kan ik voor u doen?'**

2 **Geef informatie.**

- Hoe is zorg in jouw instelling georganiseerd? Welke faciliteiten zijn er beschikbaar voor naasten?
- Wat wordt er van naasten verwacht? Vraag ook wat de naasten van jou verwachten.
- Wat is de verwachting rondom het beloop van de ziekte en de medische behandelingen? Laat het taalgebruik en de hoeveelheid informatie per contactmoment aansluiten bij de informatiebehoeften van de naasten.

✓ Bij verwacht overlijden thuis: vraag de huisarts van de patiënt om jou of de afdeling na het overlijden te informeren zodat jij of je collega's contact op kunnen nemen.

✓ Naasten vinden het soms moeilijk om voldoende informatie aan jou te vragen. De voorbeeldvragen voor een gesprek om goede zorg te krijgen helpen hen daarbij. Deze kun je vinden in de brochure voor naasten *'Zorgen voor een ander begint bij zorgen voor mijzelf'*.

3 **Vertel wat er voor de patiënt gedaan wordt, en dat jij en je collega's er alles aan doen zodat de patiënt zo goed mogelijk verzorgd wordt.**

4 **Vraag aan de naasten of zij vragen hebben over de ziekte en de behandeling van de patiënt. Is er behoefte aan aanvullende ondersteuning?**

✓ Wijs voor naasten een aanspreekpunt aan binnen de instelling.

✓ Overleg met de naasten wie het aanspreekpunt voor jou is.

✓ Verwijs naasten met behoeften aan aanvullende ondersteuning door, bijv. naar het maatschappelijk werk binnen de zorginstelling, of organisaties voor mantelzorgondersteuning of psycho-sociale ondersteuning buiten de zorginstelling. Bij twijfel: consulteer het Palliatief Adviesteam/aandachtsvelder Palliatieve Zorg.

Wil je nog meer tips om optimale verzorging te geven? Lees dan de brochure met achtergrondinformatie bij deze handreiking.

www.propallia.nl

Wat moet je zeker doen om naasten goede nazorg te geven?

1 **Laat de meest betrokken zorgverlener binnen twee weken na overlijden (telefonisch) contact opnemen.**

Begin het gesprek bijvoorbeeld met: 'Ik heb gehoord dat [patiënt] is overleden. Dat vond ik erg om te horen. Graag wil ik u condoleren met dit verlies. Ik kan mij voorstellen dat u een moeilijke tijd doormaakt. Hoe gaat het met u?'

Benoem de mogelijkheid voor een tweede nazorggesprek om iets langer door te praten. Check of de naaste dit op prijs stelt.

2 **(Telefonisch) nazorggesprek 5 tot 6 weken na het overlijden.**

- Vertel waarvoor je belt. Vraag ook: 'Waar zou u graag over willen praten?'
- Vraag hoe het met de naaste gaat. Vertel ook jouw herinneringen aan de patiënt.
- Kijk samen terug op de zorg. Vraag: 'Hoe hebt u de zorg voor en tijdens het overlijden ervaren?' En: 'Zijn er punten waarop de zorg beter zou kunnen of anders zou moeten?'
- Beantwoord vragen.
- Bespreek, wanneer naasten daar behoefte aan hebben, mogelijkheden voor aanvullende nazorg.

3 **Geef informatie over het rouwproces. Bespreek mogelijkheden voor aanvullende (professionele) ondersteuning.**

Hiervoor kun je ook de folder 'Zorgen voor een ander begint bij zorgen voor mijzelf' gebruiken.

Wil je meer tips om nazorg te geven en voor het nazorggesprek? Lees dan de achtergrondinformatie bij deze handreiking

www.propallia.nl